



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 28/05-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. februára 2005 predbežne prerokoval sťažnosť Máriusa Krajčoviča, N., vo veci namietaného porušenia jeho práv vyplývajúcich z čl. 3 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Útvarem justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra počas vyšetrovania v jeho trestnej veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 3 T 40/04 a jeho práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 40/04 a jeho žiadosť o prepustenie z väzby a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Máriusa Krajčoviča o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. septembra 2004 doručená sťažnosť Máriusa Krajčoviča, N. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci

namietaného porušenia jeho práv vyplývajúcich z čl. 3 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Útvárom justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra počas vyšetrovania v jeho trestnej veci vedenej na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 3 T 40/04 a jeho práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 40/04.

Sťažovateľ uviedol, že 19. januára 2004 bol zadržaný políciou a bez oboznámenia dôvodov zadržania bol predvedený na Útvar justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra. Osobná sloboda mu bola obmedzená 19. januára 2004 o 20.25 h. Sťažovateľ tvrdí, že po obmedzení jeho osobnej slobody *„bol neustále bitý, ponižovaný a bolo mi vyhrázané fyzickou likvidáciou zo strany polície. Útočili aj proti mojej rase a nútili ma priznať sa k trestnému činu, ktorý som nespáchal“*. Ďalej uvádza, že k trestnému činu, z ktorého bol obvinený, nechcel vypovedať, ale polícia urobila zápisnicu o predbežnom vypočutí, ktorej obsah podľa jeho tvrdenia prispôsobila výpovedi poškodeného J. Š. Podľa jeho tvrdenia uvedenú zápisnicu bol prinútený podpísať a bolo mu vyhrázané zabitím v prípade, ak by rovnako nevypovedal pred vyšetrovateľom a sudcom. Vyšetrovateľ iba ústne oznámil sťažovateľovi, že má prideleného obhajcu (JUDr. M.) a ten súhlasil s vypočúvaním sťažovateľa bez jeho prítomnosti. Dňa 22. januára 2004 sudca rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a), b), a c) Trestného poriadku a odovzdal mu uznesenie o ustanovení obhajcu. Sťažovateľ sa domnieva, že opísaným konaním boli porušené jeho práva a slobody garantované čl. 3 a čl. 6 ods. 1 písm. c) dohovoru.

Sťažovateľ taktiež namieta, že okresný súd porušil jeho právo na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to tým, že v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 40/04 konal a rozhodol sudca JUDr. H., ktorý taktiež rozhodol o vzatí obžalovaného do väzby uznesením sp. zn. 3 Tp 6/04, ktoré na základe sťažnosti sťažovateľa Krajský súd v Nitre zrušil uznesením sp. zn. 1 Tpc 3/2004 a ponechal sťažovateľa vo väzbe podľa § 67 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Sťažovateľ tiež žiadal, aby bol ihneď prepustený na slobodu.

II.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nie je ústavný súd príslušný, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Z podania sťažovateľa vyplýva, že k namietanému porušeniu zákazu mučenia podľa čl. 3 dohovoru a práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru Útvarem justičnej a kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nitra malo dôjsť počas výsluchu v čase od 19. januára 2004 do 22. januára 2004, keď bolo rozhodnuté o jeho vzatí do väzby.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach.

Podľa § 13 Trestného poriadku súdnicstvo v trestných veciach vykonáva sústava všeobecných súdov.

Podľa § 12 ods. 1 Trestného poriadku orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumejú súd, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán.

Zákonom, ktorý upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní (aj prokuratúry), je Trestný poriadok. Trestnoprávnu ochranu možno zabezpečiť len zákonom ustanoveným postupom. Trestné stíhanie pred súdmi je možné len na základe obžaloby podanej prokurátorom (§ 2 ods. 8 Trestného poriadku).

Z ustanovení § 158 Trestného poriadku vyplýva povinnosť prokurátora prijímať oznámenia o trestných činoch, ako aj nakladať s takými oznámeniami, z ktorých je zrejmé, že došlo k spáchaniu trestného činu.

Podľa § 175 Trestného poriadku iba prokurátor je oprávnený podať obžalobu.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Pokiaľ bolo počas výsluchu použité voči sťažovateľovi násilie, mal sťažovateľ takýto prostriedok ochrany k dispozícii a mohol sa obrátiť na príslušnú prokuratúru s trestným oznámením na príslušníkov polície, ktorí ho vypočúvali pre podozrenie zo spáchania trestného činu. Podanie trestného oznámenia prokurátorovi je potrebné považovať za účinnú možnosť, prostredníctvom ktorej by sa vec dostala pred všeobecný súd, ktorý by rozhodol o vine páchatel'ov a tiež o náhrade škody.

Nie je teda žiadny iný spôsob v postupe štátnych orgánov, ktorý by umožňoval v trestnom konaní predloženie trestnej veci na rozhodnutie súdu.

Podľa § 89 ods. 4 Trestného poriadku dôkaz získaný nezákonným donútením alebo hrozbou takého donútenia sa nesmie použiť v konaní s výnimkou prípadu, keď sa použije ako dôkaz proti osobe, ktorá také donútenie alebo hrozbu donútenia použila.

Ako z uvedeného ustanovenia vyplýva, sťažovateľ mal možnosť v priebehu trestného stíhania žiadať, aby dôkazy, ktoré podľa jeho názoru boli získané nezákonným donútením, alebo hrozbou takého donútenia, boli vylúčené z trestného konania.

Rovnako aj sťažovateľom namietané porušenie práva na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru bolo možné odstrániť v priebehu trestného stíhania, najneskôr do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, preto ústavný súd sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie jeho práv podľa čl. 3 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Okrem toho sťažovateľ mohol využiť aj ďalší účinný prostriedok nápravy, a to sťažnosť proti uzneseniu o vznesení obvinenia.

Sťažovateľ ďalej namietal aj porušenie jeho práva na prejednanie veci nezávislým a nestranným súdom vyplývajúceho z čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 40/04. Zásah do jeho práva mal spočívať v tom, že v uvedenom konaní na okresnom súde rozhodoval ten istý sudca ako o väzbe sťažovateľa. Sťažovateľ sa

domnieva, že rozhodnutie o väzbe musí brať do úvahy indíciu zavinenia, a preto by mohlo ohroziť objektivitu a nestrannosť konania.

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca, prísediaci, vyšší súdny úradník, probačný a mediačný úradník, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, k ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 30 ods. 4 Trestného poriadku námietku zaujatosti je procesná strana povinná vzniesť bezodkladne, ako sa dozvedela o dôvodoch na jej vznesenie. Úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

Účelom citovaného ustanovenia je zabezpečiť procesným stranám možnosť hneď reagovať na zaujatosť a možnosť domáhať sa ochrany svojich práv priamo u orgánu disponujúceho možnosťou zjednať bezprostrednú nápravu. Sťažovateľ však nepredložil ústavnému súdu dôkaz, že sa ochrany svojho práva, porušenie ktorého namieta v súvislosti s označenými skutočnosťami, domáhal využitím vznesenia námietky zaujatosti voči sudcovi, ktorý v jeho trestnej veci rozhodol v prebiehajúcom trestnom konaní.

Keďže ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o porušení základného práva alebo slobody ako už bolo uvedené iba subsidiárne, a keďže podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tento môže odmietnuť sťažnosť pre nedostatok svojej právomoci, bolo potrebné sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť, tak ako je uvedené vo výrokovej časti rozhodnutia.

Obsahom sťažnosti bola aj žiadosť sťažovateľa, aby bol ihneď prepustený na slobodu.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa § 72 ods. 1 Trestného poriadku vyšetrovateľ, prokurátor a sudca sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca tak koná v prípravnom konaní iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predloženie väzby (§ 71 ods. 1), pri rozhodovaní o návrhu prokurátora o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa odseku 2.

Podľa § 72 ods. 2 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania súdu. O takej žiadosti sa musí neodkladne rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí štrnástich dní od právoplatnosti rozhodnutia.

Uvedená právna úprava zakladajúca právomoc všeobecných súdov poskytnúť sťažovateľovi ochranu pred porušením osobnej slobody sťažovateľa zaručenej v čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodovať o namietanom porušení osobnej slobody. Sťažovateľ mal k dispozícii dostupný a účinný prostriedok nápravy, využitím ktorého mohol dosiahnuť účinnú ochranu svojej osobnej slobody priamo v konaní pred všeobecným súdom.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde žiadosť o prepustenie z väzby odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2005